

Vælgergrundlaget til kommunalvalget 2017

Af Teis Bay Andersen, TEBA@kl.dk

Formålet med denne analyse er at kortlægge og karakterisere nye stemmeberettigede ved det kommende kommunalvalg i 2017. De nye vælgere opgøres på landsplan og fordelt på kommuner, og gruppen beskrives på parametre vedr. hvordan de har opnået stemmeret, alder, etnicitet og tilknytning til arbejdsmarkedet.

Dato: 5. juni 2017

Sags ID: SAG-2017-01647
Dok. ID: 2355060

E-mail: TEBA@kl.dk
Direkte: 3370 3510

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 12

Analysens hovedkonklusioner

- Der vil til kommunalvalget i 2017 være godt 4½ mio. stemmeberettigede vælgere. Over 400.000 af disse vælgere er nye vælgere, som ikke havde stemmerettighed i Danmark ved kommunalvalget i 2013.
- 65 pct. af de nye vælgere, er siden sidste valg fyldt 18 år og kan derfor stemme. Godt 25 pct. er indvandret til Danmark siden valget i 2013. De resterende har enten boet i Danmark i 3 år, og derfor stemmeberettiget, eller har skiftet statsborgerskab.

De nye vælgere er...

- ... I gennemsnit 24,5 år, og derfor næsten 25 år yngre end den gennemsnitlige stemmeberettigede, som er 49,2 år.
- ... Flere indvandrere eller efterkommere sammenlignet med alle stemmeberettigede: En tredjedel af de nye vælgere, sammenlignet med omkring hver 10. af alle stemmeberettigede.
- ... I høj grad under uddannelse: knap 38 pct. er under uddannelse, sammenlignet med kun 8 pct. af alle vælgerne
- Hver kommune vil i gennemsnit have næsten 20 pct. nye vælgere, som ikke stemte i samme kommune ved sidste valg. Andelen varierer på tværs af kommuner fra godt 12 pct. til over hver 3. borger (som er ny vælger i kommunen).
- Hvordan de nye vælgere har opnået stemmeret varierer kraftigt fra kommune til kommune: I Analysen fokuseres på nye årgange, der er fyldt 18 år, indvandrere fra udlandet og tilflyttere fra andre kommuner.
- Gennemsnitsalderen for de nye vælgere er i den 'ældste' kommune over 44 år, og kun 27 år i den 'yngste'
- I Ishøj kommune er hver anden nye vælger indvandrer eller efterkommer. I Rebild kommune er det kun hver 10.

Indhold

1	Baggrund og indledning	2
2	Metode og data.....	2
2.1	Populationsafgræsning	2
3	Resultater	4
3.1	Karakteristik af de nye stemmeberettigede på landsplan.....	4
3.2	Karakteristik af de nye stemmeberettigede på kommunalt plan	6
	Bilag 1 – Populationsafgræsning for 2009 til 2013.....	12

1 Baggrund og indledning

I forbindelse med kommunalvalget 2017 er det interessant at se på, hvordan nye vælgere kan karakteriseres sammenlignet med de øvrige vælgere. For lokalpolitikere er nye vælgere særligt interessante, da de ofte er uden tidligere politiske tilhørsforhold, og det er derfor ekstra værdifuldt at have et godt indtryk af, hvad der karakteriserer de nye vælgere i netop ens område.

2 Metode og data

2.1 Populationsafgræsning

Populationsafgræsningen tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks befolkningsregistre. Registerne opgøres årligt pr. 1 januar, og der er således ikke data tilgængeligt for befolkningen på selve valgdatoerne. Analysen tager således udgangspunkt i datoerne 1. januar 2013 og 1. januar 2017, som en proxy for de faktiske valgdatoer: 19. november 2013 og 21. november 2017. Dette bygger på en antagelse om, at eventuelle befolkningsændringer og -bevægelser ikke er kraftigt sæson- eller tidsbestemte, og de to opgørelsesdatoer med 4-årig afstand dermed retvisende kan repræsentere de stemmeberettigede populationer i de to valgår.

Populationerne er afgrænset ud fra bekendtgørelse af lov om kommunale og regionale valg¹ i forhold til kriterierne for at være stemmeberettiget:

- 1) Personer, der er fyldt 18 år, og bosiddende i Danmark.

Og som opfylder mindst ét af følgende kriterier:

- 2a) Har dansk indfødsret eller
- 2b) Er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union eller
- 2c) Er statsborger i Island eller Norge eller
- 2d) Uden afbrydelse har haft fast bopæl i Danmark i de sidste 3 år.

---

¹ <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=162503>

Ud fra disse kriterier opnås stemmeberettigede populationer i 2013 og 2017 som vist i *tabel 1*. Der er i perioden sket en stigning i antallet af stemmeberettigede på 141.786 personer. Denne stigning afstedkommer af 423.437 nye vælgere, og 281.651 som ikke længere er stemmeberettiget grundet dødsfald eller udvandring af landet:

Tabel 1: Antal stemmeberettigede i 2013 og 2017

Stemmeberettigede vælgere i 2013	4.378.167
Stemmeberettigede vælgere i 2017	4.519.953
Nettotilgang/Tilvækst	141.786
Tilgang/Nye vælgere	423.437
Afgang/Tidligere vælgere	281.651

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Som tjek af, hvorvidt populationsafgrænsningen er korrekt ift. at udvælge den stemmeberettigede population sammenlignes med Økonomi og Indenrigsministeriets officielle vælgertal fra publikationen "Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd 19. november 2013"². Ved at udvælge en population på baggrund af de beskrevne kriterier for årene 2010 og 2014, kan vi sammenligne disse populationer med de officielle tal fra ØIM og vurdere hvorvidt populationsudvælgelsen er retvisende. Forventningen er, at tallene er meget lig hinanden, men med små forskelle, da vores opgørelse tager udgangspunkt i 1. januar 2010 og 2014, og Økonomi og Indenrigsministeriets pr. 17. november 2009 og 19 november 2013.

Sammenligningen, præsenteret i *tabel 2* viser en afvigelse fra Økonomi og Indenrigsministeriets tal på 0,04% og 0,09% i 2009 og 2013 hhv. og bekræfter således vores forventninger, og det antages derfor at populationsudvælgelsen er retvisende.

Tabel 2: Sammenligning af analysepopulationer for valgperioden 2009-2013

	2009	2013	Tilvækst
ØIM	4.283.392	4.409.251	125.859
Vores opgørelse	4.285.289	4.413.134	127.845
Difference	1.897 (0,04%)	3.883 (0,09%)	1.986 (1,6%)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik og Økonomi og Indenrigsministeriet "Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd 19. november 2013"

I bilag 1 er populationsudvælgelsen udført på årene 2009 og 2013, som svarer til den "problematik" som vi i analysen er beskæftiget med: at forsøge at beskrive populationen i november ved hjælp af populationen for 1. januar. Populationen afviger her fra ØIM's officielle tal med hhv. 0,5 og 0,7 pct. Der er yderligere foretaget tjek på kommunalt basis, hvor den gennemsnitlige afvigelse er på 0,4 pct. Vælgerpopulationen vurderes derfor at være tilstrækkelig retvisende

På baggrund af disse to populationer opstilles to forskellige endelige analysepopulationer:

² <http://valg.oim.dk/media/15014/valgene-til-kommunalbestyrelser-og-regionsraad-19-november-2013.pdf>

- **Nye stemmeberettigede:** Personer, der ikke havde stemmeret i 2014 men har i 2017. Det drejer sig om 423.437 personer
- **Tidligere stemmeberettigede:** Personer som havde stemmeret i 2014, men ikke har i 2017. Dette drejer sig om 281.651 personer

3 Resultater

3.1 Karakteristik af de nye stemmeberettigede på landsplan

De nye stemmeberettigede inddeles i en række kategorier, der har til formål at beskrive, hvordan stemmeberettigelsen er blevet opnået, altså hvilket kriterie, der nu er overholdt, således at der er opnået en stemmeberettigelse, som ikke var der før. Denne karakteristik er vist i *tabel 3*.

Tabel 3: Indikatorer for opnåelse af stemmeberettigelse – nye vælgere

Årsag til stemmeberettigelse	Antal	Andel (pct.)
Fyldt 18 år	276.258	65,2
Indvandret i mellemliggende periode, og stemmeberettiget pba. Statsborgerskab	113.705	26,9
Fast bopæl i Danmark i 3 år, ikke stemmeberettiget pba. Statsborgerskab	31.446	7,43
Stemmeberettiget pba. ændring af statsborgerskab	190	0,04

Note: Indikatorerne er gjort gensidigt udelukkende med følgende rangering: Fyldt 18 år > Indvandret > Fast bopæl i 3 år > Ændring af statsborgerskab. Der eksisterer en gruppe på af 1838 personer (0,4 pct.) som af datamæssige årsager ikke er dækket af nogle indikatorerne.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Næsten 7 ud af 10, svarende til 276.258 personer, af de nye stemmeberettigede, der ikke kunne stemme til sidste kommunalvalg, har opnået denne ret til at stemme på grund af at være fyldt 18 år.

Opgørelse fra DR nyheder, 10. juni 2017

Danmarks Radio har i juni 2017 i samarbejde med Danmarks Statistik opgjort antallet af unge der fylder 18 år inden kommunalvalget til 281.246³, som afviger med ca. 5000 personer fra vores tal. Afvigelsen stammer dels fra at Danmarks Statistik har opgjort befolkningen 1. april 2017 fremfor 1. januar, og at de medregner unge som når at fylde 18 år inden 21. november 2017.

26,9 pct. er indvandret til landet i den mellemliggende periode og berettiget til at stemme på grund af deres statsborgerskab. 29 pct. af disse er danske statsborgere, imens de resterende 71 pct. er EU-borgere, Islændinge eller Nordmænd. Fælles for disse, er at de ikke var bosiddende i Danmark til kommunalvalget i 2013.

³ <http://www.dr.dk/nyheder/politik/tusindvis-af-unge-skal-stemme-foerste-gang-her-bor-de-nye-vaelgere>

31.446 personer, der ikke er stemmeberettiget på baggrund af statsborgerskab, opnåede stemmeret ved at have boet fast i Danmark i 3 år. Endeligt har omkring 190 personer opnået stemmeret ved at skifte statsborgerskab.

Størstedelen af de nye vælgere er, naturligt, i aldersgruppen 18-24 år, hvor næsten 73 pct. af populationen befinder sig jf. *tabel 4*. En fjerdedel er i aldersgruppen 25-60 år, og en meget lille andel på lige over 1 pct. er over 60 år. Gennemsnitsalderen lander således på lige over 24 år i 2017. I den øvrige samlede stemmeberettigede population i 2017 er langt størstedelen i aldersgruppen 25-60 og 60 eller derover. Dette får ligeledes betydning for gennemsnitsalderen, som for alle de stemmeberettigede er lige over 49 år i 2017.

Tabel 4: Aldersfordeling blandt vælgere i 2017

	18-24	25-60	60+	Gennemsnitsalder
Nye vælgere	308.900 (72,9%)	108.555 (25,6%)	5.982 (1,4%)	24,5
Samlet stemmeberettiget population	520.100 (11,5%)	2.635.868 (58,3%)	1.363.985 (30,2%)	49,2

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

I *tabel 5* er den etniske sammensætning af gruppen vist. Næsten to tredjedele af de nye vælgere er etnisk danskere, imens den resterende tredjedel er enten indvandrere eller efterkommere. Sammenlignet med den samlede stemmeberettigede befolkning i 2017, er andelen af indvandrere og efterkommere højere for de nye vælgere, idet kun 11,8 pct. af de øvrige vælgere er indvandrere eller efterkommere.

Tabel 5: Etnicitet blandt vælgere i 2017

	Nye vælgere		Samlet stemmeberettiget population
	Antal	Andel (pct.)	Andel (pct.)
Dansk	276.007	65,2	88,2
Indvandrer eller efterkommer	147.430	34,8	11,8

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

En stor del af den nye stemmeberettigede population er under uddannelse, svarende til 37,6 pct. jf. *tabel 6*. Dette hænger naturligt sammen med, at størstedelen af populationen er unge og har opnået deres nye stemmeret pba. at være fyldt 18, jf. tidligere. Andelsmæssigt udgør de selvforsørgende 36 pct. af de nye vælgere og 20,6 pct. er på andre offentlige ydelser, herunder pension. Ser man på hele den stemmeberettigede population, er under

hver 10. vælger i 2017 under uddannelse. Langt størstedelen, svarende til godt 90 pct., er enten selvforsørgende eller hverken under uddannelse eller selvforsørgende.

Tabel 6: Tilknytning til arbejdsmarkedet

	Antal	Andel (pct.)	Samlet stemmeberettiget population
Under uddannelse	159.265	37,6	8,26
Selvforsørgende	152.239	36,0	45,27
Offentligt forsørgede, herunder pensionister	87.260	20,6	42,87
Ikke opgjort	24.673	5,8	3,6

Note: Opgørelsen er baseret på DREAM registeret, og er opgjort i første uge af 2017. Under uddannelse angives, hvis man modtager SU, VUS/SVU eller er voksenlærling. Selvforsørgende afgrænses af ikke at være modtager af ydelser bortset fra feriedagpenge fra beskæftigelse, servicejob eller rotationsvikar.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

3.2 Karakteristik af de nye stemmeberettigede på kommunalt plan

3.2.1 Opnåelse af stemmeret

I analysen af nye stemmeberettigede på kommunalt plan introduceres en ny indikator: Stemmeberettiget i kommunen på baggrund af kommuneskift. Indikatoren betragtes, fordi forklaringen af nye stemmeberettigede på kommunalt plan ikke kun bør tage højde for at de rent lovgivningsmæssigt er blevet stemmeberettiget, men også hvorvidt nye stemmeberettigede i kommunen, er flyttet til kommunen fra en anden kommune siden sidste valg. Opgørelsen udbygges således med folk, som havde stemmeret i sidste kommunalvalg, men i en anden kommune. Dette får analysepopulationen til at stige med 513.127 personer, således at summen af "nye" stemmeberettigede i den enkelte kommune opgøres til 936.564 personer. Fordelingen på indikatorerne for opnåelse af stemmerettigheden er vist i *tabel 7*.

Tabel 7: Indikator for opnåelse af stemmerettighed, kommunalt.

Årsag til stemmeberettigelse	Antal	Andel (pct.)
Fyldt 18 år	276.258	29.5
Skiftet kommune siden sidste valg	518.580	55.4
Indvandret i mellemliggende periode, og stemmeberettiget pba. Statsborgerskab	113.700	12.1
Fast bopæl i Danmark i 3 år, ikke stemmeberettiget pba. Statsborgerskab	26.041	3.8
Stemmeberettiget pba. ændring af statsborgerskab	147	0,02

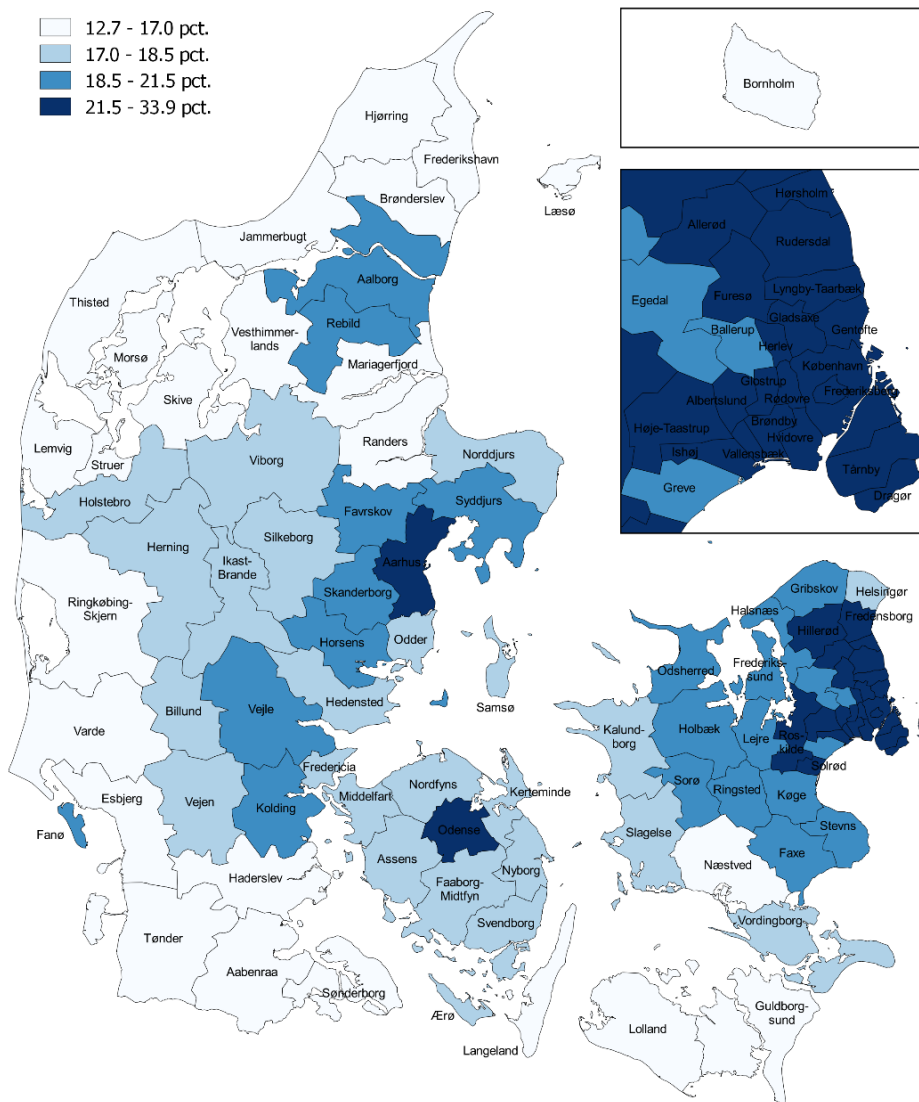
Note: Indikatorerne er gjort gensidigt udelukkende med følgende rangering: Fyldt 18 år > Skiftet kommune > Indvandret > Fast bopæl i 3 år > Ændring af statsborgerskab. Der eksisterer en gruppe på af 1838 personer (0,2 pct.) som af datamæssige årsager ikke er dækket af nogle indikatorerne.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Antallet af nye vælgere i den enkelte kommune i forhold til det samlede antal stemmeberettigede personer i kommunen i 2017 er vist i *figur 1*. Storbyerne Aarhus, Odense, København og til dels Aalborg har alle en stor andel af nye

vælgere sammenlignet med det samlede antal af stemmeberettigede i kommunen. Det er naturligt fordi befolkningen i disse byer dels udgøres af en relativt stor del unge, som fylder 18, og der er stor tilflytning til byerne. Kommunerne omkring København har ligeledes nogle af de største andele af nye vælgere på landsplan. Dernæst følger kommuner med mellemstore byer som Vejle, Kolding, Frederikssund, Ringsted og Horsens, og deres opland. Yderkommunerne og øerne, med undtagelse af Fanø, har alle en relativt lille andel af nye vælgere, sammenlignet med det samlede antal vælgere i kommunen, men det skal bemærkes, at alle kommuner har over 10 pct. nye vælgere i 2017.

Figur 1: Nye vælgere i kommunen, som andel af alle stemmeberettigede 2017

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

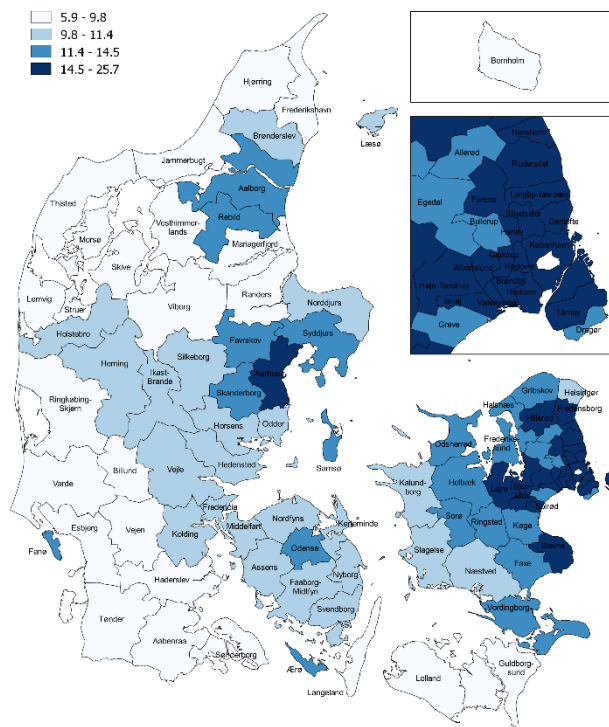

Analysen vil i det efterfølgende belyse tre af de mest almindelige årsager til at have opnået ny stemmeret på kommunalt plan: At være fyldt 18 år, at være tilflyttet kommunen fra en anden kommune og at være indvandret til Danmark siden sidste valg og være stemmeberettiget på baggrund af sit statsborgerskab.

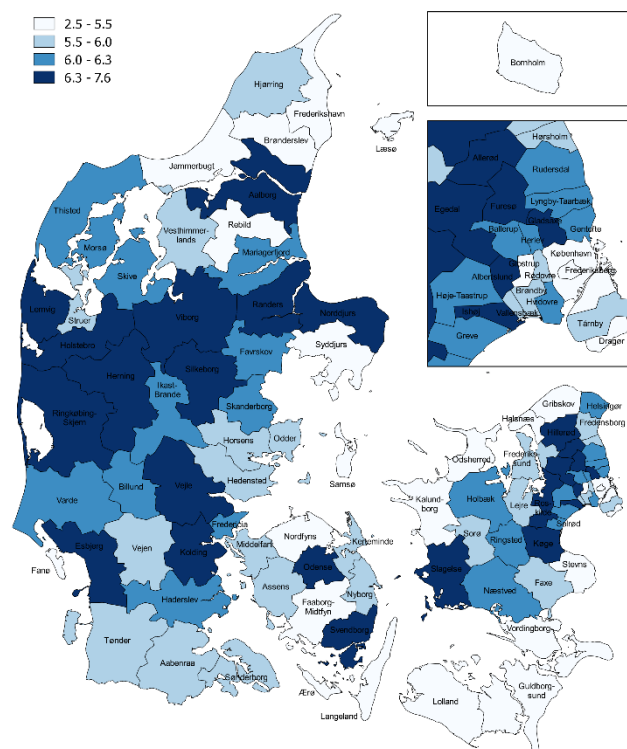
De nye vælgere, som har skiftet kommune siden sidste valg som andel af alle vælgere, er vist i *figur 2*. Andelen spænder fra godt 6 pct., til en fjerdedel af alle vælgere i kommunen. Storbyerne, og kommunerne omkring København, har igen en stor andel vælgere, som ikke boede i kommunen ved sidste valg, men også nogle af småerne har mange nye vælgere fra andre kommuner.

En anden typisk årsag til at være nyligt stemmeberettiget i kommunen er som følge af at blive myndig. Andelen af vælgere i kommunen, som er fyldt 18 år og derfor blevet stemmeberettiget, er vist i *figur 3*. Det er især i yderkommunerne, at der andelsmæssigt er mange af de nye stemmeberettigede der er fyldt 18 år siden sidste kommunalvalg. Aalborg, Aarhus og Odense har ligeledes store andele af nye vælgere, som er blevet 18 år siden sidste kommunalvalg. Dette er oplagt, idet mange familier bosætter sig i storbyerne, ligesom at byerne udgør typiske studiebyer. Selvom København har det største antal af stemmeberettigede, der er fyldt 18 (26.325 personer), udgør de en lille andel af det samlede antal vælgere.

Figur 2: Nye vælgere, som har opnået stemmeret i kommunen som følge af kommuneskift som andel af alle vælgere.

Figur 3: Nye vælgere, som har opnået stemmeret på baggrund af at være fyldt 18 år som andel af alle vælgere.

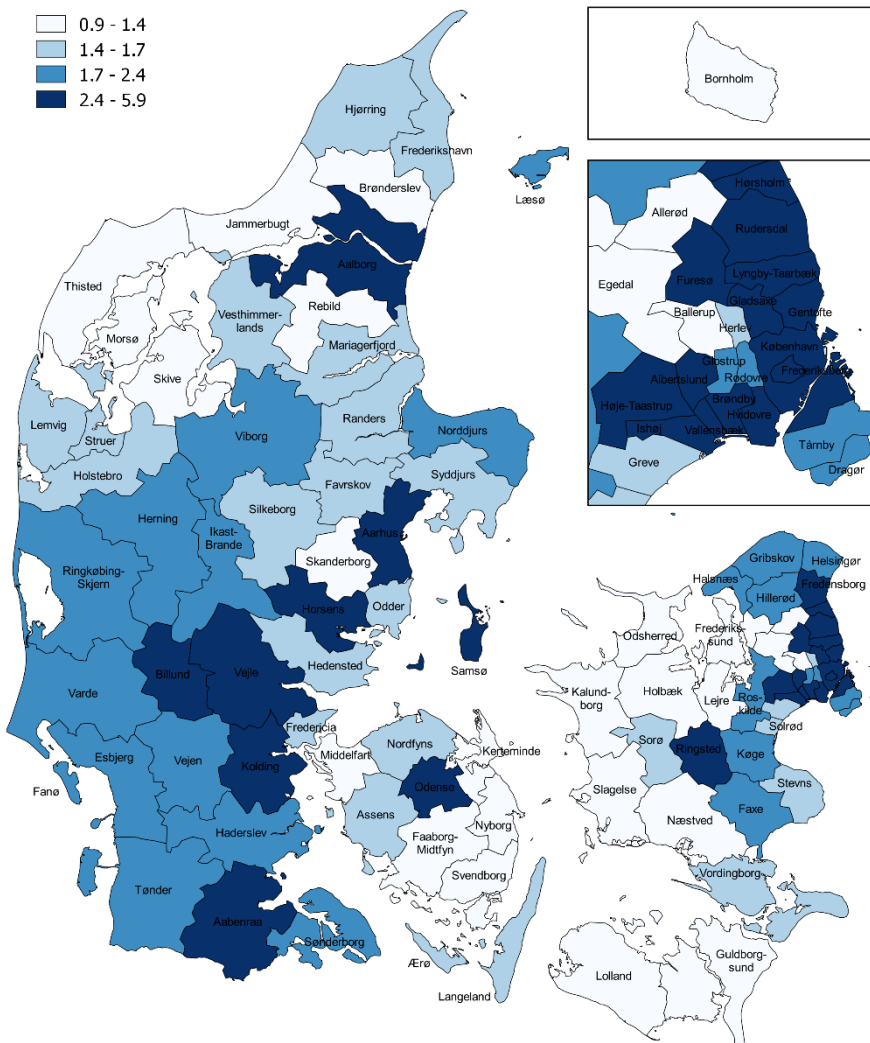

Note: Andelen omfatter personer som kan være dækket af flere indikatorer, eksempelvis både er skiftet kommune og fyldt 18 år siden sidste valg.

En tredje mulighed for at optræde som ny vælger i kommunen er ved at have indrejst til kommunen efter sidste kommunalvalg fra udlandet og i forvejen være stemmeberettiget på baggrund af sit statsborgerskab. Generelt udgør tilflytterne fra udlandet en mindre andel end de interkommunale flytninger, og de der er fyldt 18 år siden sidste valg, og andelen varierer fra under 1 pct. til godt 6 pct. Igen markerer storbyerne sig som kommuner med en stor andel med indvandrede nye vælgere som ikke var bosiddende i Danmark ved sidste kommunalvalg. Også kommunerne tæt på København tiltrækker en del af disse nye vælgere, men ikke i nær så stor grad som ved kommunale flytninger. Måske lidt overraskende, er andelen konsekvent høj i størstedelen af Sønderjylland og lave i Vestsjælland.

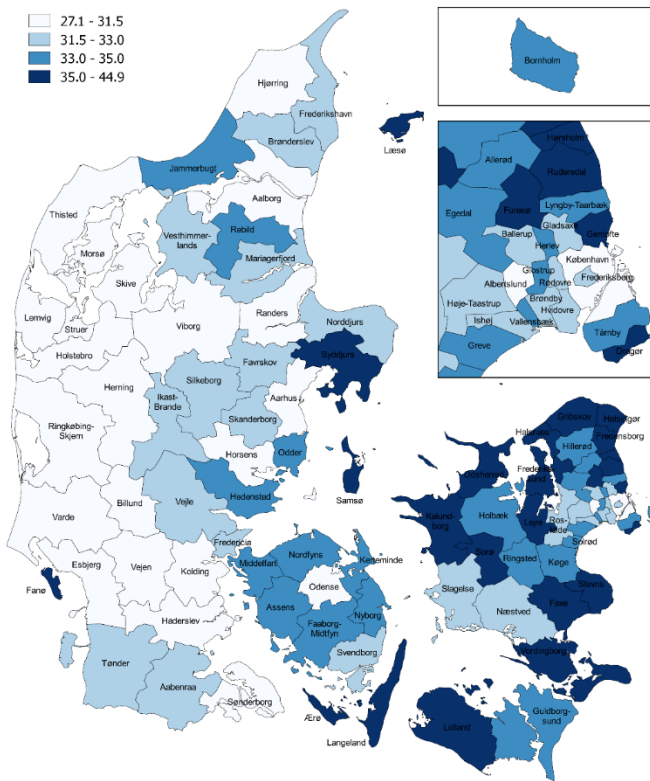
Figur 4: Nye vælgere, som er indvandret til landet siden sidste valg, og er stemmeberettiget pba. statsborgerskab som andel af alle vælgere

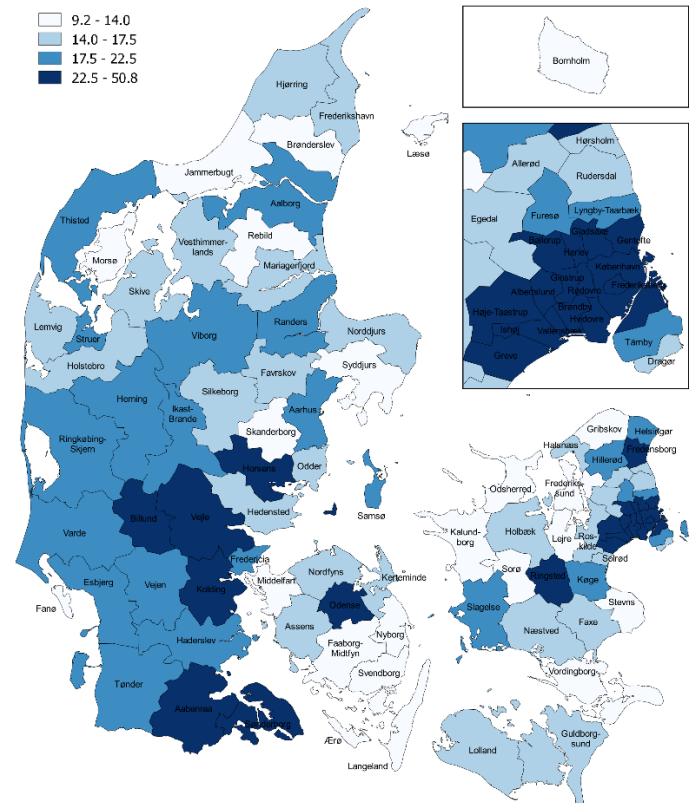
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik
 Note: Andelen omfatter personer som kan være dækket af flere indikatorer, eksempelvis også er skiftet kommune og fyldt 18 år siden sidste valg.

Gennemsnitsalderen for de nye vælgere varierer kraftigt kommunerne imellem fra 27 år i Aalborg kommune til over 44 år i Fanø kommune. Storbyerne ligger alle i den lave ende, når man ser på gennemsnitsalderen af den nye vælger, imens småerne og yderområdet på især Sjælland oplever ældre nye vælgere. At gennemsnitsalderen er høj i de sidstnævnte hænger i høj grad sammen med, at en stor andel af de nye vælgere i disse kommuner er tilflyttet enten fra andre kommuner eller fra udlandet, og kun en mindre del er fyldt 18 år. Store dele af Vestjylland har en lav gennemsnitsalder, der flugter med andelen af nye stemmeberettigede, som er fyldt 18 år, som er særligt stor i netop disse kommuner.

Figur 5: Gennemsnitsalder blandt nye vælgere

Figur 6: Andelen af indvandrere og efterkommere blandt nye vælgere

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Ligesom alderen, varierer etniciteten ligeledes på tværs af kommunerne – endda i endnu større grad: i Ishøj kommune er hver anden nye stemmeberettiget indvanderer eller efterkommer sammenlignet med under hver 10. i Rebild kommune. Andelen af nye vælgere, der er indvandrere eller efterkommere, er ligeledes stor i storbyerne, den Københavnske vestegn, trekantområdet og de vest- og sydjske kommuner.

3.3 Opgørelse af de tidligere stemmeberettigede

For de tidligere stemmeberettigede opstilles en tilsvarende række indikatorer, som beskriver, hvorfor personerne ikke længere har stemmeret. Tre ud af fire af de tidligere stemmeberettigede er i den mellemliggende periode døde og kan derfor ikke stemme i 2017 *jf. tabel 3.3.1*. Knap hver 4., svarende til omkring 70.000, er udvandret af landet og er derfor ikke stemmeberettiget. 1,7 pct. af den tidligere stemmeberettigede population kan hverken tilskrives at være døde eller udvandret af landet.

Tabel 3.3.1: Indikatorer for tidligere stemmeberettigelse

Årsag	Antal	Andel (pct.)
Døde	206.843	73,4
Udvandrede	69.846	24,8
Både døde og udvandrede	296	0,1
Rest	4.666	1,7
Sum	281.651	100,0

Note: Resten dækker over individer, som ikke er til stede i befolkningen i 2017, og ikke kan tilskrives at være døde eller udvandret. Dette kan formentlig tilskrives at vedkommende aldrig har været i Danmark eller er døde eller udvandret på et tidligere uregistreret tidspunkt. Da befolkningsregistrene ikke revideres, kan de derfor fejlagtigt optræde i populationen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Bilag 1 – Populationsafgrænsning for 2009 til 2013

Tabel 1: Valgpopulation for årene 2009 og 2013

	2009	2013	Tilvækst
ØIM	4.283.392	4.409.251	125.859
Vores opgørelse	4.262.409	4.378.167	115.758
Difference	20.983 (0,5%)	31.084 (0,7%)	10.101

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik